

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštne ček. uradu štev. 13.633.

Težavno delo.

V kriminalni kroniki niso redki slučajji, da ustanavljajo ljudje brez lastnega denarja in brez lastnega kredita vsakovrstna anonimna podjetja z visokodonečimi naslovi. Poslovne prostore vzamejo taki liči navadno v najbolj elegantnem delu mesta na kredit, še elegantnejšo opravo poslovnih prostorov tudi na kredit, in sploh vse na kredit, od napisne table na ulici do zadnje vizitke. Potem se začne ribarenje v kalnem. Dokler gre, žive podjetni ljudje v največjem razkošju na tuje stroške, ko pa nastopi državni pravdnik, je svet za eno kriminalno senzacijo bogatejši, oškodovani ljudje pa so za nekaj stotakov olajšani, dokler se končno čela zadeva ne pozabi.

Pošteni in solidni ljudje pa delajo drugače. Poštenjaki si z vztrajnim delom in z varčnostjo ustvarjajo sami svoj kapital in se zanašajo v prvi vrsti na lastno moč. Kar si pridobijo, to je njihovo in zato so tudi oni sami gospodarji tega, kar so pridobili.

Približno tako kakor je v privalnem življenju in gospodarstvu, se godi tudi v politiki. Tudi v političnem življenju se pojavljajo skupine (stranke), ki znajo z lastnim delom in trudom nekaj ustvariti, pojavljajo se pa tudi skupine, ki bi rade živele na tuje stroške, ker na njihov lasten političen kapital nihče več nič ne da.

Žalostno je, da tista politična stranka v Sloveniji, ki se rada hvali kot stran-ka inteligence, ne spada v vrsto tistih, ki si znajo sami ustvarjati svoj kapital. Slovenska SDS živi danes le še od dedovanega političnega kapitala, a še od tega le navidezno, ker je tudi ta kapital že zdavnaj zapravljen. Ni torej čudno, če se mora SDS ozirati po dobro situiranih političnih kompanijah, ki naj bi vsak svoj večji ali manjši delež vložili v politične posle skrahirane SDS pod vabljivo firmo »napredne fronte«, kakor pravijo bojovníki, ki nimajo nikdar dovolj »fronte«, ker prave fronte bržkone nikdar niti videli niso, ali pa pod bolj miroljubno firmo »naprednega bloka«.

Toda s kompaniji, ki kaj imajo, so križi in težave, ker imajo ti srečni nesrečni grdo navado, da hočejo pogledati že prej, predno vlaknejo svoj kapital v podjetje dvomljive vrednosti, koliko je cela polomija sploh še vredna. Sodba, ki so jo izrekli doslej mali in večji politični kapitalisti o SDS, je pa za SDS naravnost uničujoča.

Proti SDS se je oglašil njen lasten otrok, zakonski ali nezakonski, in je napisal v »Orjuni«, da SDS sploh nobenega političnega kapitala več nima, ker je brez programa, da torej sama ne vé več, kaj hoče, ali kaj naj bi hotela. In za nameček je »Orjuna« priložila voditeljem SDS par krepkih psov, ki la »parasiti« »zajedalci« ali kakor se že imenujejo tista prijetna bitja, ki človeku bijejo kri.

Precej političnega kapitala imajo v Sloveniji tudi socialisti. So sicer še precej razdrojeni, ampak v kritičnem trenutku skupen naslop ni nemogoče in takrat socialisti že nekaj pomenijo. Danes je 100 dinarjev tudi že denar. Toda ko so socialisti zvedeli za lepo ponudbo SDS, so jo v »Delavski politiki« silno energično zavrnili, ker vedo, da je bolje to, kar imajo, vsaj ohraniti, kakor pa v nesolidni kompaniji izgubiti še to, kar imajo.

Oglasili so se pa z negativnimi odgovori tudi radikali in radičevci.

Radičevci so šli celo tako daleč v svoji zlobi, da so zapisali v svojem gla-

Nove kombinacije.

Beograd, 19. maja. Povratek Velje Vučkovića in prihod dr. Marinkovića je oživel razne politične kombinacije v zvezi z današnjo situacijo vlade. Zlasti se trdovratno trdi, da se bliža dan, ko se bo Narodna skupščina razpustila in se bodo razpisale nove volitve. V zvezi s tem se govori tudi o izpremembah, ki naj bi se izvršile v vladi glede njene popolnitve.

Tako pišejo včerajšnje beograjske »Novosti«, da se imenuje kot novi minister za promet dr. Kosta Kumanudi, ker se trdi, da je neugodno, ako bi bil v volilni vladi minister, ki je general. Istotako trde »Novosti«, da bo v vlado vstopil Grga Anđelić in eventualno še dr. Nikić. Od zmernejših radikalnih elementov naj bi vstopil v vlado Velja Popović. »Novosti« pravijo nadalje, da bosta v volilno vlado vstopila tudi dr. Šurmin in

dr. Drinković kot ministra brez portfelja, medtem ko bi dr. Ninko Perić dobil kak pravni resor. Vse to se že, pravijo »Novosti«, skuša udejestiti in samo malo časa nas loči, ko bo vse to izvršeno. O vstopu Bože Maksimovića v vlado ni govora, čeprav trdi skupina centrumaških radikalov, da pride v volilno vlado na vsak način tudi Boža Maksimović kot minister prosvete. Uzunović, ki je užival precej simpatij in je imel tudi zaupanje drugega ustavnega faktorja, je izgubil prvo zaradi politike, ki jo je izvajal Boža Maksimović v notranji politiki, a drugo zaradi breznačelne politike dr. Ninčevića, čigar diplomatski poskusi v vseh važnih vprašanjih so nas privedli v slepo ulico. Vsi ti trije državniki bi imeli minimalne izgube, da se povrnejo v vlado, čeprav tudi v najbolj postranski resor.

Seja finančnega odbora.

Beograd, 19. maja. Za danes je odredjena seja finančnega odbora s sledečim dnevnim redom: 1. Odobritev vsote 754 tisoč dinarjev iz Blairvega zlatega posojila za popravilo nasipa pri Nižavi. 2. Odobritev zneska 225 tisoč dinarjev iz zunanega zlatega posojila za vseučilišni amfiteater. 3. Diskusija o členu 10 finančnega zakona o računskih manipulacijah državnih gospodarskih podjetij.

Pred sejo se bo vršila seja vladne večine, da se sporazume o vprašanjih, ki so na dnevnem redu.

Beograd, 19. maja. Včeraj popoldne se je vršila, ko je trajala seja zakonodajnega odbora, seja večine finančnega odbora, na kateri je bila sprejeta uredba o razdelitvi Blairvega posojila.

Seja finančnega odbora se je pričela ob 6. in po prečitani zapisnika je bilo prečitano poročilo sekcije za prošnje in pritožbe. Kot druga točka dnevnega reda je bilo določena volitev članov državnega odbora. Predsednik odbora dr. Jovan Radonjić je obrazložil potrebo, da se spravi z dnevnega reda to vprašanje, dokler se ne uredi gotove formalnosti glede tega vprašanja. Ta točka je končno odpadla z dnevnega reda, nakar se je prešlo na 3. točko, pretes uredbe o razdelitvi Blairvega posojila.

Minister financ je dal potrebna pojasnila o tej uredbi. Juraj Demetrović je protestiral proti načinu sprejetja te uredbe, s katero se izpremeni obstoječi zakon. Predlaga, da naj se ta uredba zavrne. Pravi, da je Jadranska železnica utemeljena v zakonu in s tem zakonom je določena tudi smer, v kateri bo šla ta železnica. S to uredbi pa se vse to izpremeni. Zato je ta uredba protizakonita. Vladi je uspelo sedaj, da sklene z družbo Blairvega posojila mnogo ugod-

silu, da so oni res ljudi za »napredni blok«, ampak z »naprednega bloka« mora jugoslovenska SDS-firma doli in se mora nadomestiti s slovensko. To se pravi z drugo besedo, da radičevci prevzamejo pač konkurzno maso SDS, ampak samo pogojno, če je namreč tu še kaj aktiv...

Žalostna je politična usoda slovenske SDS, dvakrat žalostna za oni del slovenske inteligence, ki ji še pripada, ampak koncem koncev je prav, da je tako. Zakaj enkrat se mora tudi slovenska napredna politična javnost povzpeli do realnih in do pozitivnih političnih programov, ker se od same negacije politično živeli ne da. Ni važno to, kaj kdo noče, ampak to, kar kdo pozitivno hoče.

nejše pogoje, tako da so prejšnji pogoji znatno ublaženi. Po tej pogodbi je družba vladi prepustila vse koncesije, ki jih je imela za zgradnjo železnic. Dane so bile tudi druge koncesije. Razen tega se dovoljuje s to uredbi 400 milijonov dinarjev za zgradnjo prog, ki nimajo nika-ke zveze z Jadransko progo. Vsota 400 milijonov je za čisto druge proge, samo ne za Jadransko.

Za njim govori predsednik finančnega odbora, ki pravi, da Demetrović s svoje strani nima prav in da je ta stvar povsem drugačna. Vlada je pooblaščen s finančnim zakonom, da sme z uredbi izpremeniti zakon. Stavi predlog Demetrovića na glasovanje, pa ga vladna večina zavrne. Cela opozicija in predsednik HSS glasujejo za Demetrovićev predlog.

Nato prevzame besedo Pušenjak (S. L. S.), ki pravi, da bi bilo potrebno, da minister financ svoj predlog obrazloži. Smatra za potrebno, da se vsi za to določeni krediti vporabijo za popravilo prog v Sloveniji. Smodej se strinja z finančnim ministrom v pogledu dobre strani tega posojila. Mnenja je, da je vlada prevzela s posojilom tudi neko moralno obveznost. Kakor pa se vidi, vlada ne namerava porabiti tega posojila tako, kakor se je to sprva mislilo. Za Slovenijo je bilo določenih več kreditov, ki jih je pa sedaj vlada črtala.

Za Smodejem govori dr. Zanič, ki vpraša, kaj je z izgradnjo proge Krapina—Rogatec in Bakar—Bakarsko pristanišče in nadalje kaj je z vprašanjem kronskih penzionistov. Poudarja, da se od tega posojila zelo malo daje za prečanske kraje. Minister financ odgovarja, da se bo vprašanje kronskih vpokojencev rešilo v tem proračunskem letu. On je sprejel to vprašanje v finančni zakon in bo to izvedel. Vladi Miletić (radikal) hvali finančno politiko sedanjega ministra in ga prosi, da naj nadaljuje s to politiko in da naj se prizadeva, da se zniža 500 odstotni davek, ki je zelo težak. Ta doklada se je mogla sprejeti leta 1923, ko je bila uvedena, a danes pomeni pretežko breme. Govoril je še Svetislav Popović, nakar je bila uredba o Blairvem posojilu sprejeta z 20 proti 9 glasovom.

Nato se je prešlo na diskusijo v poednostih, pa je bila uredba sprejeta brez diskusije.

JUGOSLAVIJA IN OGRSKA.

Budimpešta, 19. maja. V kratkem se prično nova pogajanja med Ogrsko in Jugoslavijo.

Nova izjava Marinkovića.

Beograd, 19. maja. Včeraj popoldne ob 4. je dal zunanji minister dr. Voja Marinković časopisju »ekspozé« z ozirom na našo zunanjo politično situacijo po konferenci Male antante. Navzočih je bilo veliko število novinarjev in sicer so bili poleg domačih zlasti tudi predstavniki italijanskega časopisja. G. minister Marinković je takoj v začetku naglašal, kako gleda na ideje, kar je že dejal ob priliki sestanka v Zagrebu zagrebškim novinarjem. Dr. Marinković je dejal, da se Mala antanta ne bo razšla, da so temelji Male antante nemajani, dokler bi se splošni položaj v Evropi ne bi bistveno izpremenil. Ali ne tako spremembo v Evropi danes ni misliti. Pogoji za kaj sličnega niso dozoreli in bi tudi v slučaju nove vojne — ki je nihče ne želi — ne mogli misliti na izpremenjeno situacijo v dogledni bodočnosti. Zato tudi rezultati konference Male antante v Jachimovu nimajo nič senzacionalnega na sebi. Ta nam more prinesiti le sigurnost in ustvariti boljši položaj pri nas, ker v bodoče ne bomo dopustili različnih intrig protivnikov in nasprotnikov Male antante, kot je bilo to do sedaj. Kar se tiče note Tirana-Rim, je pripomnil dr. Marinković: »Mi hočemo videti, ako se bodo oni med seboj sporazumeli, sicer je pa to njihova stvar. Na vprašanje trgovinske zveze med Jugoslavijo in sovjetsko Rusijo je g. Marinković naglasil, da teh tudi preje nismo imeli, ko smo bili z Rusi v ožji politični zvezi. — »Kake zveze naj bi imeli tedaj z njimi,« pravi Marinković. »Da bi prodajali in kupovali njihove brošure? Trgovinske zveze z Rusijo so samo pripovedke.«

DR. TRUMBIĆ V BEOGRADU.

Beograd, 19. maja. Politični krogi so posebno opazili, da je dr. Trumbić dopotoval skupno z dr. Marinkovićem v Beograd. To je že drugi sestanek med dr. Trumbićem in dr. Marinkovićem v polnajstih dneh. Kolikor se v dobro poučenih krogih trdi, je šlo za to, da se privzame Hrvatska federalistična stranka na sodelovanje v tej vladi. Toda dr. Trumbić je to odklonil iz razloga, ker smatra, da za njo ni prostora v vladi, dokler se ne bo delalo na reviziji ustave na osnovi programa, na katerem stoji danes Hrv. federalistična stranka. Potemlakem se vsak nadaljnji stik v tem pogledu smatra kot zaključen.

Kar se tiče skupnega potovanja dr. Trumbića in dr. Marinkovića, se doznava, da je pozval Marinković Trumbića v svoj salonski voz in se je razgovarjal z njim do 2. popolnoči. Govor se je, kakor vedo povedali dobro informirani krogi, sukal izključno o naši zunanji politiki. Dr. Trumbić je prišel zato v Beograd, da zainteresira ministra prometa za zvezo, ki jo je treba ustvariti z zaledjem Dalmacije o priliki zgradnje nove železniške proge. V to svrto je imel dr. Trumbić včeraj sestanek z generalom Milosavljevićem. Poleg tega je Trumbić naslovil včeraj vprašanje na Veljo Vučkovića kot predstavnika vlade in ministrstva notranjih del ter na ministra financ v pogledu pomoči, ki naj bi se podelila poškodovanim po potresu v februarju t. l. v občini Slon.

POLITIČNO POTOVANJE.

Beograd, 15. maja. Angleški poslanik Cunard potuje danes v Sofijo in se povrne v ponedeljek v Beograd. Njegovo potovanje ima po informacijah iz njegove okolice samo inspekcijski značaj in se izključuje, da bi to potovanje imelo kakke politične svrhe.

dacijo vseh nacionalnih vprašanj, da bi jih čim prej odpravili z dnevnega reda, da bi potem pričeli z reševanjem naših socialnih problemov — — —

Po našem mnenju je edino prava in možna likvidacija — konec imperijalističnih zatiranj in nacionalna svoboda. Medtem pa nam g. J. priporoča, da se podamo srbski buržoaziji iz hvaležnosti, ker je »bila Srbija na strani antante« in »ker je antanta zmagala.« Ta radikalna likvidacija ni nič novega, ker jo čutimo na svoji koži že od l. 1918.

Dnevne vesti.

— Visoko odlikovanje. Primarij dr. Vinko Gregorič je bil za zasluge za zdravniški stan in javno zdravstvo od Nj. Vel. odlikovan z redom Belega orla V. vrste. — O priliki slavnostne seje zdravniške zbornice mu je predsednik dr. Rus v prisotnosti bivšega in sedanjega odbora z iskrenimi čestitkami izročil visoko odlikovanje.

— »Uradni list« št. 54, z dne 17. t. m. objavlja razglas o znižbi obrestne mere za posojila Državne hipotekarne banke in podaljšavi plačilnih rokov in objavo o določitvi mnogokratnika za mesec april 1927 določine od prirastka na vrednosti nepremičnin v mestni občini Ljubljana.

— Načrt za inozemska posojila. V ministrskem svetu se proučuje načrt, po katerem naj bi se najemala posojila v inozemstvu.

— Obrtne šole. Ministrstvo trgovine in industrije je zahtevalo od proruskega ministrstva, da se izvede št. 265. finančnega zakona, ki določa, da se prevedejo obrtne šole, ki so spadale doslej pod kompetenco proruskega ministrstva v upravo ministrstva trgovine in industrije.

— Nove železniške lokomotive. Prometni minister je dovolil, da se kupi na račun reparacij v Nemčiji 20 novih lokomotiv. 15 lokomotiv bo za normalne proge, 5 pa za ozko tirnico.

— Karlovec sedež primorsko-krajiške oblasti. Na svoji predvčerajšnji seji je sklenila primorsko-krajiška oblastna skupina s 34 : 28 glasovom da bodi sedež primorsko-krajiške oblasti Karlovec.

— Drugi kongres slovenskih geografov in etnografov se vrši od 1. do 11. junija t. l. na Poljskem. Kongresa se udeležijo znanstveniki iz Poljske, Češkoslovaške, Jugoslavije, Bolgarije in Rusije. Kar se tiče Rusije, se udeležijo kongresa prav tako zastopniki sovjetske Rusije kot zastopniki emigrantov. Kongres bo prirejen v obliki ekskurzije. Udeleženci bodo obiskali vsa važnejša poljska mesta. V to svrhu jim bo dala poljska vlada na razpolago dva vlaka. Seje se bodo vršile v glavnih poljskih mestih: v Varšavi, Lvovu in Krakovu. Protektorat nad kongresom je prevzel predsednik poljske republike. Tretji kongres slovenskih geografov se bo vršil leta 1930 v Beogradu.

— Kongres plinar. Letošnji kongres plinar se vrši v Osičku. Priprave so v teku. Udeleženci bodo gostje osiške plinarne. Kongresa se udeležijo strokovnjaki iz Avstrije, Češkoslovaške, Poljske in Madjarske. Na pogramu so predavanja o najnovejših izumih na področju plinske industrije. Po kongresu je projektirano skupno potovanje udeležencev v Beograd, Zagreb, Split.

— II. Kongres jugoslovanskih abstinentov se vrši v dnevi od 2. do 5. julija v Ljubljani. Baje se je priglasilo za kongres že okoli 300 delegatov, računajo pa na 2000 udeležencev.

— Pravilnik o lekarniških pripravnikih. »Službene Novine« objavljajo novi pravilnik o lekarniških pripravnikih.

— Olepšanje železniških postaj. Lansko leto so jeli postajenačelniki v nekaterih krajih iz lastne inicijative olepšavati železniške postaje s tem, da so dali nasaditi na primernih krajih dreve in cvetlice. Plačal jim zato ni nihče nič. To olepšavanje železniških postaj je napravilo na tujce zelo ugoden utis in kmalu so jeli posnemati v tem naše postajenačelnike v sosednjih državah. Sprito teh dejstev je naročila sedaj generalna direkcija državnih železnic vsem postajenačelnikom, da naj pazijo na to, da bodo imeli peroni njihovih postaj čim lepše lice ter da se bo že započeto olepšavanje postaj nadaljevalo.

— Za rezervne oficirje. Veljavnost začasnih železniških legitimacij (rumene barve) je z odločbo prometnega ministrstva podaljšana do 15. junija 1927; od tega dne dalje bodo veljale samo nove železniške legitimacije (bele barve), ki bodo overjene od prometnega ministrstva ter bodo kolkovane z 10 Din. Z ozirom na to se pozivajo vse rezervni oficirji, ki so v posesti začasnih železniških legitimacij rumene barve, da jih vrnejo pododboru ter istočasno pošljejo znesek za kolek, ker se zanje nove legitimacije ne bodo prejele naročile. Isto velja za one, ki so na novo prosili za legitimacije, pa je še niso prejeli. — Udruženje rezervnih oficirjev, pododbor Ljubljana.

— Živahno stavbno gibanje v Zagrebu. V Zagrebu se gradi trenutno nad 200 hiš razne velikosti. In v Ljubljani? Če abstrahiramo od par »kurnikov« — ni!

— Obiskovalcem ljubljanskega velesejma je dovolila tudi italijanska železniška uprava 30% popust od normalne tarife.

— Majska deklaracija. Jugoslovanska Matica naznanja, da bo brošura o majske deklaraciji dotiskana do 21. t. m. in se bo nato takoj odposlala vsem, ki so je naročili.

— Minister za šume in rudnike je predložil ministrskemu svetu predlog, v katerem zahteva investicijski kredit 1000 milj. Din.

— Ukinitje agencij Državne hipotekarne banke. Državna hipotekarna banka je sklenila, da se ukinejo vse one agencije in filijalkke banke, ki niso več potrebne. Filijalka v Valjevu je že ukinjena.

— Najpreje konji, potem ljudje. Velika Kikinda šteje preko 20.000 prebivalcev, med

En privaten nasvet. g. Jurkoviču. On se lahko ponaša s svojim govorom pred Prešernovim spomenikom ob plebiscitu. Jaz sem bil takrat na Koroškem in vem, zakaj je slovensko ljudstvo glasovalo za Avstrijo. Svetujem gospodu, da o priliki obišče koroške slovenske kmete, in prepričan sem, da po povratku ne bo več mogel tako naivno vpraševati: »Mar so Srbi krivi...« Iz vseh njegovih izjavam vidim, da Slovenijo slabo pozna, ker je gleda skozi prizmo narodnega edinstva. Ivan Grahor.

njimi veliko število inteligentov, večinoma državnih uradnikov in oficirjev. Nedavno se je raznesla vest, da namerava zgraditi neka družba na skupne stroške v bližini kolodvora na ugodnem mestu, kjer se zbira vedno sveža voda, letno kopališče. Ker ni niti v Kikindi, niti v bližini nobene reke, so se ljudje zelo razveselili, misleč, da se bodo ob vročih poletnih dneh v kopališču lahko nekoliko ohladili in oprali s sebe prah, s katerim se v Kikindi veter ves dan igra kot v Sahari — toda njihovo veselje je bilo preuranjeno. Sicer se je v delom in dovaženjem materiala že pričelo, toda nakrat je vse prenehalo. Mnogi so se vprašali zakaj? Toda pravega vzroka še do danes ne ve nihče. Govori se, da je občina gradnjo kopališča prepovedala, ker — kopljejo tam poleti kmetje konje in ovce ter to sigurno vedno nese kot, če bi se gradilo kopališče.

— Kaznovanja članov šolskih odborov. Po odločbi prosvetnega ministra sme odslej nalagati članom šolskim odborov radi zane-marjanja njihovih dolžnosti denarne kazni šolski nadzornik od 150 Din, minister pa do 500 Din.

— Razpisano mesto. Oblastni odbor mari-borske oblasti razpisuje mesto inženjerja, ki bi prevzel organizacijo in vodstvo Gradbene-ga urada pri oblastnem odboru. Pisarne po-udbe naj se vložijo pri oblastnem odboru v Mariboru do 1. junija 1927.

— Naš izseljeniki komisar v Kanadi. Za izseljeniškega komisarja v Kanadi je imeno-van dr. Ivan Jelavič.

— Wranglovi niso izgnani iz Turčije. Iz Berlina poročajo: Vest, da hoče Turčija iz-gnati 2000 wranglovcev, ki niso optirali za Turčijo, se popravila v tem smislu, da poteče rok za opcijo šele meseca avgusta ter bodo morali oni Belorusi, ki ne bodo optirali, šele takrat zapustiti Turčijo.

— Fašistovski listi postanejo cenejši. Iz Rima poročajo: Fašistovski izdajatelji listov so sklenili, da znižajo cene dnevnika za po-samezni izvod od 80 na 20 cent.

— Zločin Prpiča »Malega«. V zvezi z are-tacijo Prpiča »Malega« se zbirajo trenutno podatki o roparskih umorih in drugih zlo-činih, ki so bili izvršeni tekom zadnjega leta na področju zagrebške oblasti, zlasti v okolici Siska in Karlova in ki do danes še niso pojasnjeni. Takih zločinov je 17, med njimi 4 roparski in 1 navadni umor. Speci-jelno roparske umore je izvršila tolpa štirih maskiranih razbojnikov, od katerih je eden sigurno identičen s Prpičem. Prpič odločno taj, da bi bil izvršil še kak drug zločin raz-ven onih, ki jih je zagrešil kot član Čarugi-ne tolpe. V par dneh ga bodo konfrontirali na licu mesta s pričami.

— Boj s komitaji. Preko Ograzdna je udr-la 12 mož broječa tolpa bolgarskih komita-šev na naše ozemlje. Pastirji so alarmirali orožnike. Pri »Pobjenem Kamnu« je prišlo do spopada. Boj med orožniki in komitaji je trajal od opoldne do naslednjega jutra. Trije komitaji in en žandarmerijski narednik so bili smrtno ranjeni. Končno so se razboj-niki umaknili, toda orožniki so jim nepre-stano za petami in upati je, da bodo vse po-strežili, predno se jim posreči rešiti se na bolgarsko ozemlje.

— Zagonetna zastrupljenja z živili v Splitu. V zadnjem času se je pripetilo v Splitu več slučajev nenadnih obolenj, ki si jih zdravniki niso mogli razlagati. Ko je konč-no te dni eden od obolelih umrl, so ga se-cirali in ugotovili, da je vzrok smrti za-strupljenje z živili. Ker pa so našli v mrl-i-čevem želodcu samo fižol, ki je bil popol-noma nepokvarjen, so poslali mrličev drob na neki zavod v svrhu kemične preiskave. Oblasti so podvzele vse potrebne mere ter poostrele kontrolo nad živili, da se slični slučajji v bodoče preprečijo.

— Zbor donskih Kozakov koncertira na Reki in v Trstu. Te dni prispe v Trst znani zbor donskih Kozakov. Iz Trsta potujejo Ko-zaki na Reko in v Trst. Med Istrani vlada za njihove koncerte veliko zanimanje. Naj-brže prirede Kozaki tudi na Sušaku kon-cert.

— Moč, ki je rešil že 53 ljudi smrti v vodi. Kot smo poročali, sta skočili te dni v Za-grebu dve brezposelni deklici iz obupa in bede v samomorilnem namenu v Savo. Za-nimivo je, da je potegnil iz vode obe, dasi ob različnem času, slučajno ena in ista ose-ba, namreč lastnik kopališča na Savi Fran Gospodarič, ki je rešil tekom zadnjih sedem let vsega skupaj že 53 ljudi smrti v vodi. To pot bo predlagan za odlikovanje.

— Tožba radi Radičeve izjave. Pred sara-jevskim sodiščem se je vršila te dni zani-miva obravnava. Dr. Ando Hasanbegović, upr. referenta vel. žup., Ibrahim Hadžimero-vič, kom. mest. občine in Fehim Mussakadič, uradnik policijske direkcije so tožili dva urednika sarajevskih listov, ker sta objavila neko Radičovo izjavo, v kateri pravi Radič, da so muslimanski uradniki najslabši. Pro-ces je končal s poravnavo. Obtožena uredni-ka sta podpisala izjavo, da s tem, da sta objavila Radičovo izjavo, nista imela na-mena muslimane žaliti, specielno pa ne to-žitelje, temveč, da sta obelodanila inkrimi-nirano izjavo zgolj kot kronista, kar je njiju novinarska dolžnost.

— Otroka je hotel zastropiti, ker misli, da ni njegov. V Metkoviću je bil te dni areti-

ran Jozo Batinič iz Bagalovića, ker je nallil svojemu mesec dni staremu sinu v namenu, da bi ga zastropil, v usla modre galice. Batinič je imel svojačeno s svojo sedanjo ženo ljubzensko razmerje, pozneje jo je zapustil, toda ona ga je prisilila, da jo je poročil. Ker misli, da otrok ni njegov, ga je hotel zastropiti. Z njim vred je bil aretiran tudi neki Martin Batinič, ki je Jozu baje k zločinu nagovoril.

— Ceden policijski praktikant. V Loznici (Srbija) je bil aretiran policijski praktikant Milan Popović, ki je ponesveril iz uradne blagajne 278.868 Din 89 par. Aretacija je iz-zvala v vsej okolici veliko senzacijo, ker je veljal Popović za marljivega in korektnega uradnika.

— Vezuv postaja zopet aktiven. Zadnje dni postaja Vezuv zopet nemiren. Iz glavnega žrela se dvigajo ogromni stebri dima. Čuje se močno podzemsko grmenje. Priča-kuje se, da pride v kratkem do močne eru-pcije. Med prebivalstvom je izbruhnila pa-nika.

— Štirje aeroplani zgoreli. Iz Berlina po-ročajo: V baraki za aeroplane v Oeyuhau-senu, v kateri so se nahajali štirje aeroplani, je izbruhnil požar. Vsi štirje aeroplani so z barako vred zgoreli.

— Z avtomobilom zavezil med otroke. Iz Nassaua poročajo: V vasi Pohl se je pri-petila te dni težka avtomobilska nesreča. Av-tomobil grofa Wolfa Metternicha je pridrvel z blazno naglico po klanec nizdol proti vasi. Pri prvih hišah se mu je pokvarilo krmilo. Avtomobil je zavezil v kopico otrok ter se prevrnil. Dvema otrokoma sta počili loban-ji, barona Brohinberga so azvlekli izpod ruševin mrtvega, njegovo soprogo in šofer-ja pa težko poškodovano. Otroka so pre-peljali nezavestna v bolnico. Grof Metternich, ki je vozil sam je ostal nepoškodovan.

— »Sin prestolonaslednika Rudolfa« are-tiran. Na šopronskem kolodvoru so aretiri-li te dni 40-letnega dobrooblečenega moža-karja, ker se je hotel peljati brez dokumen-tov na Dunaj. Na policiji je pokazal legiti-macijo, iz katere je razvidno, da je identičen z dunajskim invalidom Feliksom Polschbe-rom, pri tem je pa izjavil, da je sin pokoj-nega prestolonaslednika Rudolfa in baronice Večere ter da je potoval pred par dni brez dokumentov v Budimpešto, da bi uveljavil svoje pravice do madjarskega prestola, da pa so ga tam aretirali, proglasili po krat-kem zaslišanju za umobolnega in izročili av-strijskim obmejnim organom. — Polschbek je bil v vojni ranjen v glavo ter je od tedaj faktično slaboumen.

— Poslanec in rdečilo za ustnice. Posla-nec Day je interpeliral te dni v angleški zbornici ministra za zdravstvo, če bi ne bilo mogoče prepovedati rdečila za ustnice, ker je plačalo vporabo tega kozmetičnega sred-stva že več nečimernih žensčin z življenjem. Svojo interpelacijo je utemeljeval z navedbo konkretnih slučajev. Minister pa je odgovo-ri, da ne ve, čemu naj bi izdal tako pre-poved.

— Dragi slika. V Washingtonu je bila te dni prodana Rembrandtova slika »Visitaci- Mariac« za ceno 150.000 dolarjev. Kupil jo je muzej v Detroitu, ki je last barona Al-freda Rotschilda.

— Velika tatvina poštinih znamk v Parizu. Kipar Kreutzer je prišel te dni kot navdu-šen filatelista na kongres filatelista v Pariz. S seboj je imel dragoceno zbirko znamk. Ko se je odstranil za hip iz hotelske sobe, mu je iztrgal in ukradel neznan lopov iz nezaklenjenega albuma celo stran izredno redkih znamk. Kreutzer čeni škodo na več kot milijon francoskih frankov.

— Romantičen beg četvorice kazencev. Iz beltske kaznilnice so pobeželi te dni štiri kazneni, ki so imeli na vesti številne vlobe, na tako romantičen način, da oblast še danes ne ve, če se jim je posrečil beg sprito njihove drznosti ali pa so bili spo-razumljeni s pazniki. Okoli 4. zjutraj se je ustavil pred kaznilnico z velikim hrupom avtomobil. Takoj nato so se odprla vrata neke celice in štirje nevarni zločinci so na-valili na paznike, jih zvezali, jim odvzeli ključe, odprli večna vrata, skočili na avto-mobil in oddrveli. Na cesti je hotel avtomo-bil ustaviti neki policist; toda dezertirji so pognali avtomobil še bolj. V eni uri so pre-koračili mejo ter so se nahajali na ozemlju svobodne države Irske. Njihov beg je bil razkrit ko so bili že na varnem. Oblasti bo-do sicer zahtevale njihovo izročitve, vendar pa niso sigurne, če bodo uspele, zakaj v Irski se je ohranila še izza časa angleške okupacije navada, da pomagajo vedno le onemu, ki beži, ne pa onemu, ki ga prega-nja.

— Nov komunističen proces v Sofiji. Te dni se prične v Sofiji nov komunistični proces. Obtoženih je 37 članov mladinske komuni-stične organizacije, ki so stopili po atentatu na katedralo v slike z ilegalno komunistično organizacijo in njenimi inozemskimi zastop-stvi na Dunaju.

— Poroka Pola Negri. Znana filmska zvezda Pola Negri se je poročila te dni z gruziškim knezom Sergejem Mdivanijem. Poroka se je vršila v Serseincourtu, kjer ima Pola Negri svoj dvorec. Pola Negri je prav-zaprav Poljakinja, njeno pravo ime je bilo Apolonija Zoniska.

— Soglasno gori, soglasno doli! Iz Osi-jeka poročajo: Nedavno je bil v sosednjem selu, v občini Refalvi soglasno izvoljen nov občinski načelnik, v nedeljo pa so mu iz-rekli občinski odborniki soglasno nezaup-nico ter ga dvignili tako zopet soglasno s častnega mesta, na katero so ga bili soglas-no posadili.

— Senzacionalna aretacija v Londonu. Te dni je bil aretiran v Londonu baron Wills-hayer Aretacija je izzvala veliko senzacijo. Baron Wills-hayer je povabil pred par dnevi neko ugledno damo na diner. Prišel je po-njo z avtomobilom. Mesto na diner pa je pe-ljal baron damo izven Londona. Tam jo je privezal k nekemu drevesu, slekel do gola, jo namazal po vsem telesu s črno barvo in prepusil njeni usodi. Dama so našli in rešili

pasanti. Vzrok originalnega maščevanja ni znan.

— Sienkiewicz H., Potop. Iz poljščine pre-vedel dr. Rudolf Mole. V Ljubljani 1927. Založila Tiskovna zadruga. 13. in 14. snopič. Izšel je nadaljni dvojni snopič velikega Si-enkiewiczovega romana Potop, ki ga že dru-go leto izdaja Tiskovna zadruga. Dobijo se še vsi dosednji snopiči in naročniki jih do-bijo po znatno nižnji ceni. Zato opozorja-mo vse ljubitelje lepih knjig na ta zanimivi roman iz poljske preteklosti.

Ljubljana.

1— Kolesarska nadloga. Zdi se, da uživajo v Ljubljani kolesarji res nekoliko preveč svo-bode, zlasti ob periferiji mesta. Neumljivo je, na pr., da se trpi, da uporabljajo ozko, s koli zabito pot od skladišča državnega kolo-dvora med železniško progo in pivovarno »Union« proti Siški. Naj si policija to dirko ogleda ob priliki okoli poldneva in prišla bo sigurno do prepričanja, da je treba kole-sarje od tam pregnati, tembolj ko imajo do-volj prostora na Gosposvetski cesti. Pravtako ogrožajo brezobzirni kolesarji življenje in zdravje pasantov — zlasti ob opoldanskih urah — na desnem hodniku Tržaške ceste. Hodnik je za pešce — vsaj ob navedenem ča-su ilak še za te komaj zadostuje — kolesar pa spada na cesto!

1— Dela za pretlakovanje Dunajske ceste med Gajevo in Dalmatinovo ulico se prično v četrtek, dne 19. maja t. l. Predvsem se odstrani obstoječi tlak, nakar se prične z urejevanjem in pregledom telefonskih ter mestnih električnih kablov, vodovoda, kanalizacije in plinovoda ter naprav raznih odcepov in priključkov na te napeljave. Ce-sta ostane vsled tega za vozni promet dalj časa zaprta, dočim bode električna cestna železnica do nadaljnjega na tem delu še obratovala brez prestopanja.

1— Prometni ministerstvo kupi »Ljubljan-ski dvorec«. Kot se čuje, namerava kupiti pro-metno ministerstvo »Ljubljanski dvorec«.

1— Društvo »Sotac« napravi dne 22. maja 1927 običajni majski izlet in sicer čez Go-lovec na Skofljico. Sestanek ob 3.30. v gostil-ni Javornik na Skofljici. Odhod iz Ljubljane za pešce iz Dolenjskega mosta ob 8. uri zjutraj in ob 1. uri popoldne. Z vlakom pa ob 1.15 iz glavnega kolodvora. Pri Javorniku prosta zabava z godbo in petjem. Vabljeni vsi »So-tacniki« in prijatelji društva z družinami. — Odbor.

— Radioklub bo danes zopet polnil aku-mulatorje. Clani naj izročijo akumulatorej oskrbniku velesejma gospodu Logarju.

1— Kravate, ovratnike, naramnice, srajce, žepne robce itd. po solidnih cenah pri FRANC PAVLIN, Gradišče 3.

PROTESTNO ZBOROVANJE AKADEMIKOV.

Včeraj je sklicala akademika mladina na univerzi protestno zborovanje proti italijan-skemu imperijalizmu ter proti izvažnemu zborovanju fašistovskih akademikov v Gorici. Sestanek je otvoril ob pol 5. uri prvi govornik Iskra, govorili pa so še: Humer, ki je očrtal kulturno preganjanje naših ro-jakov v Primorju, Grahor, ki je protestiral proti vsakemu imperijalizmu vobče ter proti sedanjim obliki Zveze narodov. Zadnji govornik Karadijole je z ironijo očrtal velikopo-tezne italijanske imperijalistične načrte. Po končanem zborovanju je krenila akademika mladina v lepi povorki proti Selenburgovi ulici, tu pa jo je ustavil policijski kordon. Policija je aretirala pri tem jurista Logarja, ki ga je pa na zahtevo posebne deputacije ob 7. uri zvečer izpustila. Razen tega se ni izvršil noben drug incident in so se demon-strirajoči akademiki mirno razšli.

V NAROČJE PRIRODE!

Bolezni nas običajne ne napadejo trenutno kot strela iz neba, razvi-jejo se polagoma iz vsakdanjih ma-lih pregreškov proti zdravju in ko je teh le dovolj, izbruhnejo bolezni naenkrat na dan.

(Hippokrat.)

Te besede veljajo v veliki meri za one, ki matere narave ne marajo, če jih še tako vabi in jim ponuja tisočere darove svojega neizčrpnega bogastva.

Borba za vsakdanji kruh jih zaklepa v de-lavnice, tovarne, pisarne, prosti čas pa pre-življajo ponajveč v zaduhlem stanovanju, go-stilniškem in kavarniškem dimu. In koliko je takih!

Najlepše solnce jih ne zvali od litra, kart ali »interesantnih« knjig. Koliko telesne in duševne sile gre na ta način v prazen nič! Neorientiranost o pomenu in vrednosti človekovega preživljanja in življenja v nara-vi je tudi vzrok, da je toliko mladoletnega cvetja že tako zgodaj zamorenjena in da po-grešamo resnično vesele mladine.

Koliko zdravja je zapravljenega ob nedelj-skih družinskih in družabnih »izletih«, ki se vrše največkrat v obliki enournega pohoda po pršni cesti do te ali one postojanke »pri-razne kapljice«. Odveč bi bilo pisati še o prizorih, ki jih vzpirajo tako »okrepane« osebe na poti proti domu ali na povratku v železniškem vozu.

Vrnimo se nazaj k materi naravi, ona je največji vir zdravja. Zdravje pa je temelj zadovoljnosti, je napredek naroda.

Izrabimo svoj prosti čas v naravi! Pojdimo na žitno polje, v senčnate gaje! Ob bregovih voda, belem produ ali na sivem skalovju, povsod nam ponuja priroda zaklade zdravja in pravega čistega veselja, ki razprši slabo duševno razpoloženje, okrepi samozavest in pogum in dviga življenjsko silo.

Lepota prirode se zlasti v Sloveniji razo-deva v toliko različnih oblikah in pojavih, da ima vsakdo bogato izbiro.

Priroda vpliva na človeka blazilno in po-zirajoče, tako, da vsaj za nekaj ur pozabi-mo na skrbi in strasti, notranje viharje in slaba nagnenja, ki toliko motijo mirno živ-

ljenje in so večkrat težka ovira dobrega zdravlja.

V smislu povedanega se je odločilo »Društvo za narodovo zdravje v Ljubljani« in »Društvo za narodovo zdravje v Lukovici« ob priliki letošnjega praznovanja zdravstvenega dne prirediti na praznik dne 26. t. m. (I. sdravstveni taborc in sicer na Limbarski gori po sledečem redu:

Ob 10.30 dopoldne cerkveno opravilo na gori.

Ob 11. uri govori:

Zupan Franc Čepuder: »O snagi na kmetih.«

Dr. Zivko Lapajne: »O pomenu ultravijoličasti žarkov na zdravje in bolezen.«

Dr. Ivo Pirc: »O higijenskem prerodu ljudstva.«

Odmor, zakuška in prosta zabava.

Ob 14. uri povratek z gore čez Kurnik v Lukovico.

Ogled prvega Zdravstvenega doma v Sloveniji. (Gostom so v domu na razpolago brezplačne kopelji.)

Od 16. do 19. ure kino-predstava zdravstvene vsebine pri Vidicu.

Prijave sprejema »Društvo za narodovo zdravje v Ljubljani«, Resljeva c. 10 (Šolska poliklinika) in »Društvo za narodovo zdravje v Lukovici«.

Udeleženci iz Ljubljane odhajajo z vlakom ob 5.30 zjutraj v Domžale, kjer čakajo vozovi za prevoz v Krašnje.

Kdorkoli utegne, naj pohiti 26. t. m. na Limbarsko goro, bližje k božjemu solncu, odkoder bomo gledali na prostrani svet pred seboj srečni in zadovoljni brez spon sebičnosti, zavisti in ozkosrčnosti.

»Društvo za narodovo zdravje«
v Ljubljani in Lukovici.

Ljubljanska porota.

Se en slučaj posilstva.

Včeraj dopoldne je ljubljanska porota obravnavala še en slučaj posilstva. Sedemindvajset letni samski posestnik Nace Brodar iz Dola pri Moravčah je obtožen, da je na velikonočni ponedeljek ponoči v popolni pijanosti posilil v Rjavici pri Moravčah 66-letno Franco Močilnikarjevo.

Pri tajni razpravi je bilo zaslišanih 11 prič — samih starih žen, ki so se na klopi zgrajale nad takim grehom, kot ga je zagrešil Brodar.

Nace Brodar je bolj šibke postave, bil je že trikrat radi manjših deliktov kaznovan, je pa dober gospodar.

Razpravo je vodil v. s. s. Janša, votirala sta s. s. Stuhec in sodnik Velušček, državni pravnik je bil Lavrenčak, branitelj pa dr. Svigelj.

Ker so porotniki eno izmed štirih stavljenih vprašanj potrdili, je bil Nace Brodar obsojen na dva meseca ječe in na plačilo 3240 dinarjev odškodnine ter sodnih stroškov.

Tat in slepar.

Popoldne ob 4. uri se je pričela razprava proti Jožetu Lombarju iz Zgornje Šiške, obtoženemu radi hudodelstva tatvine in goljufije. Jože Lombar je lep mlad mož, rojen leta 1900, ima samozavesten nastop, tako, da si je pridobil simpatije vseh navzočih deklet v dvorani. Tudi ostalo občinstvo — večinoma Lombarjevi znanci iz Zgornje Šiške in St. Vida, je večinoma simpatiziralo z Lombarjem. Lombar je oženjen in mora skrbeti za družino. Bil je že večkrat kaznovan radi tatvine.

Dne 22. oktobra 1926 je obiskal svojo sestrično Pepco Ravniharjevo v Dravljah, ki je pa ni dobil doma. Njeni materi je dejal, da se bo preoblekel v sobi, kjer je imel spravljene nekaj obleke. Pozneje je Ravniharjeva zapazila, da ji je zmanjkalo iz skrinje 10.3000 Din. — ves denar, kolikor ga je imela doma.

Obtožnica dalje navaja, da je Lombar izšel aprila in maja meseca l. 1926 ob trdnosti Jax pod lažnimi pretevezami troje koles v skupni vrednosti 9000 Din.

Najbolj prebrisano goljufijo pa je izvršil

dne 29. avgusta l. 1926, ko je prišel k mladi vaški lepici v Dravljah I. P. in je dejal, da mu je policijski uradnik dr. Fakin povedal, da se je na policijski slabo zagovarjala radi splava in da je dr. Fakin predlagal — Lombarju — naj posreduje za nagrado 1000 Din, ki naj jo dekle plača, nakar ji bo povedal ime ovaditelja in bo njeno zadevo tako uredil, da ji ne bo treba hoditi na sodišče. Prestrašeno dekle je Lombarju, ki si je vso zadevo seveda gladko izmislil, res dalo 1000 Din. Lombar se zagovarja, da je ukradel denar zato, ker je bil v skrajni stiski, še bolj pa njegova družina, ki ni imela kaj jesti. Kot potovalni uradnik neke tukajšnje zavarovalnice je zaslužil mesečno le 1000 Din. Sleparije je pa izvršil zato, da je mogel vsaj nekaj denarja povrniti.

Zaslišanih je bilo pet prič, med njimi tudi obtoženčeva sestrična Pepca Ravniharjeva.

Porotnikom so bila stavljen štiri glavna vprašanja, nanašajoča se na tatvino, na goljufije ter na razžaljenje državnega uradnika po §§ 104. Prvo vprašanje je bilo potrjeno z 10 proti 2, vsa ostala pa z vsemi glasovi.

Senat je obsodil Lombarja na 18 mesecev težke ječe, poostrene vsake tri mesece s postom in trdim ležiščem, na plačilo stroškov in takse in povrnitev škode. Ker je bila izdana za njim tiralica, se mu preiskovalni zapor ne ušteje. Lombar je kazni sprejel — kako pa, saj jo je poceni odnesel.

O smrti Franceta Dimica v Trbovljah.

Pred tednom se je v Trbovljah utopil v Savi petnajstletni F. D. O tragičnem slučaju ljubljanski dnevniki z neznatno izjemo niso poročali. Podpisani L. M. se je o dogodku informiral pri očiteljih in fantovih starših.

O smrti Franceta Dimica, petnajstletnega rudarskega fantja iz Trbovelj, je po mojem mnenju treba reči nekaj več nego dve, tri vrstice v lokalni kroniki. Smrt Franceta Dimica je krik mladega, po bedi in nerazumevanju tega sveta na rob obupa gnanega proletarskega pokolenja, je v nebo vpjoča obtožba naše družbe in njenega reda.

Na začetku zgodbe o stodinarskem bankovcu, ki se potem spričo tako tragičnega konca razblini v brezpomembnost. Osumljena sta brata trinajstletni Rudi in France. Oče dela v gozdu, matere ni doma, žandarja zaslišujeta otroke same pred hišo — saj veste, kako zaslišuje žandar in kako je otroku pred njim. Potem odvedeta Rudita seboj in ga zaslišujeta na samem; pri tem ga — kakor Rudi kasneje trdi pred orožniki in pred pričami — eden od obeh udari v obraz. Otrok izpove, da je denar ukradel brat. Orožnika se vrmeta pred hišo in ponovno primeta starejšega, spodaj teče Sava in France Dimic se izpred žandarjev vrže čez breg v vodo in se utopi. — Kasneje Rudi prekliče, da je brat bil tat. Pravi, da je bilo to priznanje iz njega izsiljeno.

Takšna je zgodba. Nad mladim, petnajstletnim življenjem se je zgodil zločin. Zločinec je družba.

Pa orožnika? — Upam, da bosta dajala edgovor.

Tragična smrt Franceta Dimica kriči v nas, da se zbirajmo na obrambo naturnih človeških pravic.

Ludvik Mrzel.

Primorsko.

»Novice« zaplenjene. Za »Istrsko Stražico« so prišle sedaj na vrsto zopet »Novice«. Zadnja številka od 13. t. m. je bila zopet zaplenjena. Vzrok še ni znan. Toda verjetno je, da je dal povod članek naslovljen na tržaškega prefekta glede naravnost bestialnega pisanja fašistovskega glasila »Popolo di Trieste« proti rabi slovenskega jezika v cerkvi. »Popoloc« je namreč v svoji številki od 8. maja v nekem dopisu iz Smarj pri Kopru, v katerem ponovno napada slovenskega župnika g. Silvanija, imenoval slovensko molitev »sestrogotsko kruljenje«. Spričo temu so »Novice« objavile prošnjo na

prefekta, kjer pravijo med drugim, da se mora spričo takega pisanja in dostojnega lista nečastnega psovovanja čutiti užaljen vsak Slovenec v svoje najgloblje narodno bistvo. Tako pisanje kakor ga je zagrešil »Popoloc« je ne samo ponižanje človeškega dostojanstva slovenskega naroda, marveč tudi pregreha proti Slovanom kot državljanom Italije. Saj je v interesu države same, da ima v svojih mejah državljane, ustvarjene po božji podobi. Radi tega so prosile »Novice« prefekta, naj v bodoče s svojo avtoriteto prepreči tako pisanje, ker bi v nasprotnem slučaju omajale med slovenskim prebivalstvom prepričanje in vero vanje v enakost zakona. Tržaški prefekt je uslišal prošnjo in zaplenil »Novice«. »Popolo di Trieste« pa je smel zato predvčerajšnjim blatiti s psovskimi, rabeljni, priganjači, jetničarji vse Slovence in Hrvate sploh.

Novi Legin otroški vrtec v Istri. V nedežjo 15. t. m. je otvorila Lega Nazionale nov otroški vrtec v popolnoma slovenski občini v Istri, namreč v Slum-Lanišću. Za otvoritev tega vrtca se je zavzel podežat dr. Chiapetnar za zemljišče in za stavbni material, do čim je moralo domače prebivalstvo pod pritiskom kot nekdanj Zidje v Egiptu sodelovati pri zidanju stavbe, kjer se bodo njihovi otroci razmarodovali.

Usoda slovenske jame »Dimnica«. V Slivnjah sredi poti iz Materije v Podgrad v Istri je splošno znana jama »Dimnica«, ki jo je napravilo dostopno ljudstvo in imelo do pred tremi leti v oskrbi slovensko planinsko društvo v Trstu. Tedaj so namreč fašisti in sicer miličarji skrivaj se spustili v jama in tam skrili orožje. Nato so šli k jamskemu vodniku in zahtevali od njega, da jih pelje v jama. Tam je eden izmed njih »slučajno« preveril kapnik in pod njim je našel več pušk. Karabinerji so bili že na licu mesta in so odgnali ubogega vodnika v zapor, kjer se je sicer izkazala njegova nedolžnost, a sedeti je moral več dni v zaporu. Oblast pa je dala jama zapreti in planinsko društvo je bilo razpuščeno.

Sedaj se je občini posrečilo, da ji je država, ki se je proglasila za lastnico vseh kraških jam sploh, dovoljenje, da sme upravljati jama. Preteklo nedežjo je bila slavnostna otvoritev, pri kateri so udeleženci pred vsem občudovali veliki fašistovski sveženj, ki je bil vsklesan v stene pred vhodom v spomin na podel način, kako so se polastili zadnje slovenske jame.

Gospodarstvo.

POLJEDELSKA PRODUKCIJA NA MEDNARODNI GOSPODARSKI KONFERENCI.

Mednarodna gospodarska konferenca je pretekli teden razpravljala pod predsedstvom našega delegata g. Frangeša vprašanje poljedelske produkcije.

Nemški profesor g. Max Sering je razlagal vzroke poveljne krize poljedelstva. Pokazal je, kako zavisi gospodarski položaj poljedelstva od splošnega gospodarskega položaja in kako upliva na kmeta davki, tarife, mednarodni dolгови in pogoji, pod katerimi je mogoče dobiti posojila. Do l. 1923 je bil glavni vzrok propada poljedelstva v Nemčiji slaba nakupovalna moč industrijskega prebivalstva, ki ni bilo v stanu kupiti si dovolj živeža. Stabilizacija nemške valute ni popolnoma izboljšala ta položaj, kajti industrija se ni mogla dvigniti radi splošnih političnih vzrokov, v vzhodnji in srednji Evropi pa predvsem radi položaja v Rusiji. Da se izenači zaščita industrije, so tudi poljedelci zahtevali zaščito, toda posledica te zaščite je bil padec in zmanjšanje nakupovalne moči. Kadar se bodo po vseh državah ovire splošnega gospodarskega dviga odpravile, se bo tudi položaj poljedelstva izboljšal.

Madjarski delegat grof Ladislav Somssich je podal kratko poročilo o sedanjem stanju poljedelstva na Ogrskem in razložil težave, ki jih ima dežela s prodajanjem poljedelskih proizvodov, predvsem radi visokih carin na moko, ki obstojajo v Češkoslovaški in

Avstriji, dveh državah, ki sta bili prej glavni odjemalci madjarske moke. Enak je položaj glede izvoza vina. Ogrski poljedelci potrebujejo kreditov.

Britanski delegat g. R. Enfield je poudarjal, naj konferenca pazno prematra poročila o neravnovesju med cenami poljedelskih in cenami industrijskih proizvodov. Če so poročila resnična, je jasno, da je mogoče upostaviti ravnovesje le na ta način, da se ali poveča industrijsko proizvodnjo, ali pa zmanjša poljedelsko proizvodnjo. Druga rešitev je seveda zelo malo priporočljiva. Konferenčne podkomisije bodo razpravljale o različnih metodah, kako bi se dala poljedelska tehnika izboljšati, toda splošno izboljšanje te tehnike se nikakor ne da kar naenkrat sprovesti. Poljedelstvo se bo zaenkrat dvignilo samo, ako se industrija čim bolj razvije in padejo umetne trgovske in industrijske zgrade med državami. Če se to dvoje ne sprovede, se bo morala poljedelska produkcija zmanjšati.

Delegat sovjetske Rusije, g. Obolenski-Osinski je mnenja, da leži vzrok poljedelske krize v tem, da izobno organizirane banke in industrije kupujejo poljedelske produkte na debelo, kot na pr. predvsem v Zedinjenih državah, in tako pritiskajo nakupovalno cenno pri poljedelcih navzdol. Poljedelska politika sovjetske Rusije skuša produkcijo povečati, a kljub temu kupne cene proizvodov ne znižati. Nasejano ozemlje je doseglo v Rusiji 95 odstotkov predvojne ozemlja in je po rodovitnem letu 1925 še naraslo za 6 odstotkov, tako da je Rusija danes v stanu zavzeti svojo predvojno postojanko med poljedelskimi državami. — Br.

BORZE.

Ljubljana, 18. maja. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupniški zaključki.) Vrednote: intencijsko 84.50—85, Vojna škoda 339.50—340, zastavni in komun. Kranjske 20—22, Celjska posejilnica 195—197, Ljubljanska kerditna 150—0, Merkanitna 98—100 (98), Praštediona 850—0, Kreditni zavod 160—170, Trbovlje 0 do 495, Vevče 130—0, Stavbna 55—65, Šešir 104—0. — Blago: Tendence za eno čvrsta, za deželne pridelke neizpremenjena. Zaključeni 4 vagoni lesa.

Zagreb, 18. maja. Devize: Amsterdam 22.77 d 022.83, Dunaj 800—803, Berlin 1348.50 do 1351.50, Italija 308.94—309.94, London 278.20 do 277, Newyork 56.725—56.925, Pariz 222 do 224, Praga 168.20.

Curih, 18. maja. Beograd 9.135, Berlin 123.22, Newyork 520, London 25.24, Pariz 20.36, Milan 28.35, Praga 15.39, Budimpešta 90.65, Bukarešta 8.25, Sofija 3.75, Varšava 58.10, Dunaj 73.15.

SOKOLSTVO.

Sokolsko društvo v Laškem razvije letos dne 12. junija svoj prapor. Priprave za čim slovesnejšo proslavo so že v polnem teku. Sosednja bratska društva vljudno prosim, da se pri dočelitvi lastnih prireditev ozirajo na ta dan. Obenem jih uljudno opozarjamo, da bodo prejela k čim večji udeležbi še posebno povabila. Za polovično vožnjo je že zaproseno. Ker se vrši po razvitju prapora javna telovadba, bo to obenem nekaka preizkušnja prostih vaj vseh oddelkov za pokrajinski izlet v Ljubljani. Nadaljna navodila glede prireditve še sledi. Ker želimo, da bi bil ta dan za Laško res pravi sokolski praznik, vabimo že sedaj k čim številnejši udeležbi. — Zdravo! — Odbor.

Sport.

Lahkoatletične vesti. Svensson, švedski skakalec v daljavo, je pred kratkim dosegel v tem skoku 7.14 m; pa tudi v drugih konkurencah je pokazal izborne uspehe. V višino je skočil 1.75 m, v troskoku pa 14.06 m. Razen tega je pretekel 100 m v 11.3 sek. — Pri sportni prireditvi Ohio state university je skočil Amerikanec Burg 1.95 m visoko, v skoku ob palici pa je dosegel Pickard 3.95 m, v metu diska Anderson 45.11 m, kopje pa je vrget Northrup 59.41 m daleč.

Modno pismo.

Stremljenje dam, napravljati utis, da so mlajše kot pa pripoveduje zlobni krstni list, se je kazalo vsikdar tudi v modi. Vsaka moda pa zato ni sposobna. Velika toaleta sicer lahko zvišuje čar dame, vendar pa jo napravlja preje starejšo kot mlajšo. Zato se skuša povsodi favorizirati poleg velike toalete »podjetna« obleka, ki daje tudi poročeni gospe dekliski izraz. Ze kratko krilo samo po sebi pripomore do tega. K temu pridejo gotovi moški atributi, ovratnik, kravata, žepi in telovniki.

Za poletje rabimo bogatejšo garderobo kot za zimo, treba nam je imeti tako za hladne kot za prav tople dneve elegantnih poldanskih oblek. Tudi letos obvlada sezono jumper-obleka, ki ji pa daje nov ton predvsem horizontalna garnitura. Krilo je večinoma nagubano ali pa plisirano, kar napravi posebno pri lahkih vrstah blaga prav ugoden utis. Podjeten plašč z dolgim revers-ovratnikom dopolnjuje to mišno obleko. Novost za poletno sezijo je kratki jopič brez rokavov. Glede barve je posebno priljubljena belomodra kombinacija. Saj je pa kratki rdeči jopič kombiniran s podjetno obleko iz belega crapa de Chine ali pa iz lahkega volnenega blaga res izredno mišen. Gledati pa je treba, da barve harmonirajo. Sicer ni treba, da bi bila obleka in plašč vedno iz istega materiala, nasprotno, prav pogosto se kombinirata dve vrsti blaga, garnitura ustvari pa enotno sliko. Veliko vlogo igra letos pas. Vidimo ga skoraj pri vseh oblekah. Izdelan je iz istega blaga kot obleka ali pa iz usnja.

3800 tekačev pri eni štefeti. Za takozvano Alster-šteteto, ki se vrši 28. t. m. v Hamburgu, se je dosedaj prijavilo 3800 tekačev. Pač rekordno število.

Pinci pridejo na amsterdamsko olimpijado. Svoječasno je izjavil finski lahkoatletski savez, da se finska ne vdeležijo olimpijade 1. 1928. Vzrok tej izjavi je iskali v nespornosti med finskim olimpskim komitejem in lahkoatletskim podsavezom. Upati pa je, da se bodo ta nasprotstva poravnala, ker škoda bi imel navsezadnje edino le finski sport, ki bi utrpel veliko škodo na svojem prestizu s tem, če bi se izborni finski atleti ne vdeležili olimpijade.

Tekma za Davisov pokal. Italija je porazila Ogrsko v Budimpešti 3 : 2 in pride sedaj v 3. rundo.

31.000 nogometnih tekem na leto v Berlinu. V nemški prestolici je zavzel nogomet velikanske dimenzije. L. 1926 se je vršilo v Berlinu 15.900 saveznih tekem in 15.328 zasebnih iger. K temu je prišteti še 2349 saveznih tekem in 3845 zasebnih v provinci, tako da je bilo l. 1926 registriranih skupno 37.422 tekem. V Berlinu je bilo prijavljenih 1129, v provinci pa 815 moštvev.

Tekma za Davisov pokal. V Barceloni je zgubila Španija precej nepričakovano proti Indiji 2 : 3. Za drugo rundo so določeni že nastopni termini: Ogrska proti Italiji dve 14. in 15. maja v Budimpešti, Francija proti Rumuniji dne 14. do 16. maja v Parizu, An-

glija proti Danski od 14. do 21. skoraj gotovo v Londonu in Švica proti Južni Africi od 20. do 22. maja v Montreuxu. Tekme med Poljsko in Belgijo, ter med Indijo in Jugoslavijo še niso fiksirane. Jugoslovanski teniški savez je zadevno moštvo že sestavil in sicer v sledeči postavi: Dundjerski, Balaš, Würht in Popović. Jugoslavija se letos prvič udeležijo tekem za Davisov pokal in je vzlic temu, da je zmaga Indije ali Španije v naprej zagotovljena, pričakovati ostrega boja, ker obstoji nominirano moštvo iz rutiniranih igralcev.

To in ono.

GLAD V HERCEGOVINI.

»Predstavniki Rdečega križa so obiskali te dni hercegovske vasi, ki stradajo. V vasi Ravci so doživeli posebno presenečenje. Ko so vstopili v neko hišo, so našli pri ugaslem ognjišču nebroj otrok, ki so sesali in grizli drevesno skorjo, jedli listje in zeleno sadje.

Hercegovina bo pomrla od gladi ali pa bo podivjala. Ljudje brez mrvice kruha jedo travo in listje. Z vseh strani je nujna hitra in dovoljna pomoč.

Tako se glase besede, ki prihajajo po žici iz Hercegovine. Tako se glase poročila z lica mesta, iz pekla gladi in bede, pošiljajo jih oni, ki so bili odposlani da vidijo, kako je v Hercegovini. Tam vlada glad, ljudje jedo

travo in drevesne mladike, kakor koze, če je teh sploh še kaj tam, preko 30.000 ljudi, večinoma Hrvatov strada, trpi, gleda smrti v oči, kliče na pomoč — toda... če je Bog daleč, je dosegljiv, kot pravi Tolstoj, ... je vlada daleč in nedosegljiva. Državljeni te države žive kot divjaki in jedo korenine. Vsi naši časopisi so polni poročil, črnih in obupnih, iz naše drage Hercegovine. Le malo je poročil, ki govorijo o pomoči, ki bi jo poslala vlada v Beogradu gladnim. Vukičevićeva vlada ima važnejšega dela...

Prvo stvarno pomoč gladnim v Hercegovini je poslal zagrebški oblastni odbor. Iz proračuna zagrebške oblasti, iz postavke za pomoč stradajočim v Hercegovini in Dalmaciji, je zagrebški oblastni odbor kupil v Zemunu 30 vagonov koroze. Prva pošiljatev 10 vagonov je že na potu v Mostar. Mostarski oblastni odbor bo ta živčez gladnim razdelil. Dvajset nadaljnih vagonov še sledi. Prav je, da so dobili Hercegovci prvo pomoč od zagrebške oblasti skupščine in ne od države, kajti s tem bodo mnogo bolj zadovoljni in sicer iz sledečih dejstev.

V Hercegovini je gojitev tobaka glavna gospodarska panoga. Monopolska uprava pa ubogo ljudstvo v Hercegovini naravnost izkorišča. Tako je neka vdova iz občine Služanj izročila mostarski tovarni 199 kg tobaka druge kategorije. Za ta tobak bi morala prejeti 1009 Din. Prejela pa je samo 145 dinarjev in pet par! V obračunu je namreč nebroj

postavk, ki si slede: trošarina 75 dinarjev, prispevek za komisije stroške 44 dinarjev 70 par, pavšal 4 Din 50 par, cestarina 14 dinarjev 12 par itd.

Vsega skupaj 208 dinarjev in 95 par, tako, da ostane ubogi vdovi po te hodbilkih le 800 dinarjev in pet par. Toda...

Ker je v Hercegovini vsako leto glad, deli država gladnim koroze. Ko prinesejo gladni ljudje tobak v tovarno, si država lepo odbije denar za podarjeno koroze. Ta vdova iz občine Služanj je imela srečo in je v času gladovanja dobila koroze. Odbili so ji tudi to. Za koroze, tako pravi obračun, 396 dinarjev. Pa niso to še vsi odbitki. Ta ženska mora plačati tudi davek! Tudi za davek so ji odbili 250 dinarjev. In ta uboga ženska je prejela končno za 149 kilogramov tobaka vsoto 154 Din in pet par. Ta obračun jasno kaže na enega glavnih povzročiteljev obupne bede Hercegovine. Toda država je država in oblast — oblast, ljudstvo je tu, da plača, trpi in gladuje, medtem, ko ista država zasluži pri tobaku na milijarde.

Hercegovina strada. Toda ljudstvo je vendar ponosno. Može preneso največjo nesrečo, jedo travo in listje... Ali to ljudstvo proklinja! Koga?

In oni otročki, ki mesto materinega mleka sesajo drevesne skorje, oni otročki, ki gledajo umiranje starejših in ki nimajo niti ognja na ognjišču, koga bodo preklinjali ti otročki? Koga?

Marcel Prevost

Don-Juanke.

Kamila jo je strastno poslušala, Berta se je pa stisnila k njej in ji zašepetala.

— Pomisli, ko sem ga zapustila, si nisem upala vrniti se v svoje skromno stanovanje. Čutila sem potrebo, da govorim o njem z nekom, ki bi me razumel in ki se ne bi norčeval iz mene. K tebi nisem mogla priti, kajti bilo je proti večeru, ko imaš ravno največ posla. Tekla sem k Albini Anderny. In čudež božji! Ne samo, da me je razumela, temveč našla sem v njej tudi žensko, ki je naenkrat postala mlada... angelja, ki mu začenjajo poganjati peroti, kakor meni...

Otročje se je pri tem nasmejalo.

— Kakor tebi? Pretiravaš, draga moja, ti si vedno imela nedolžne angelske peroti. Toda Albina je svoje že zdavnaj opalila v raznih plamenih.

— Toda zopet ji rastejo... Sicer se pa ni treba šahiti. Albina preživlja veličastno krizo kot je veličastna vsa razvnetost njene duše. Albina je najbolj izredna in najpopolnejša ženska, ki jo poznam. Predvsem je tako lepa, da se nobena mlada žena ne more z njo primerjati. Duhovita je in bolj izobražena kot jaz, čeprav je moj poklic, da moram biti zelo izobražena. Albina vé vse in razume vse. V slikarstvu, godbi in pesništvu je pokazala, kaj premore, in edino kot velika dama ni hotela tekrovati z umetniki. Kar se pa tiče ljubezni...

Berta Lorande se je trenutek obotavljala kot vsa-

22

kokrat, kadar je hotela izraziti svojo misel v najtočnejši obliki.

— Kar se tiče ljubezni, jo je prekinila Kamila, ima različna izkustva za seboj.

— Res je, prav različna, toda nobenih nizkotnih, je odgovorila Berta, ne da bi opazila, da je Kamila obledela, kot bi jo kdo bil sirovo sunil v prsa.

Kamila je šepnila:

— Na žalost, je na dnu ljubezni vseh moških vedno nizkotnost.

— Srce, kot ga ima Albina, pa očisti vse to s svojim ognjem!... Poslušaj... Razumela me boš... Guiloux se zabava s tem, da povsod razširja izraz, ki ga je skoval Mercueil o ženskih Don Juanih. Vporablja ga za nas vse: zate, zame, za kneginjo Hildo in za Albino... Nam je sicer to vse eno, kajne? Če ima ta izraz kak smisel, se nanaša v resnici samo na Albino... Samo ona je Dona Juana. Če bi bil Don Juan ženska, ki bil Albina. Kot španski pustolovec se smatra za žrtev nasilne usode. Zasleduje bežeči ideal, a je pri svojem iskanju vedno razočarana; vendar v tem njenem strastnem poželjenju ni nič nizkotnega. Ta ženska, ki bolešno išče ljubezni, se nikakor ne sme primerjati z utrujeno, a nenasičeno Mesalino. Res je, da je ustvarila narava Albino za to, da vzbuja ljubezen. Čisto naravno stremi za njo, toda ni kriva, da je v tem stremljenju moški niso nasitili; krivda izhaja iz moralnega nesorazmerja med temi moškimi in njo samo...

Vse te navdušene Bertine besede so ranile bolno

Kamilino srce in čeprav je ljubila gospo Anderny, je nekoliko razdražena pripomnila:

— Če ni našla prave ljubezni, si je vsaj pridobila s svojimi ljubezenskimi poskusi lepo bogastvo.

Berta ji je pa ugovarjala:

— Nikakor ne! Albina se ni nikoli prodajala! Bogate rodbine je in njen soprog ji je zapustil milijon holandskih goldinarjev, ki jih je o pravem času zamenjala v funte in dolarje. Prepričana sem, da bo živela od dela svojih rok in rada žrtvovala svojo sedanjost za razkošnost za ljubezensko srečo, o kateri sanja.

In po kratkem molku je Berta dodala:

— In to bo morda tudi storila.

— Za onega zdravnika?

— Mnenja je, da je v onem zdravniku, ki je mimogrede rečeno visokovreden duh, našla to, kar je iskala vse svoje življenje: popolnoma iskreno, plaho, a plemenito srce. Drugi moški so poklekali pred njo in jo rotiti, naj se jim uda za trenutek, toda z Rogerom je stvar druga. S tem hoče vse ali nič. Za enkrat ni še ničesar... niti nedolžnih poljubov, kot mi jih daje Jean. Ona sama mi je vse to zaupala. Vsak dan se sestajata, kajti živeti ne moreta več drug brez drugega. Ali nisi opazila, da se nikoli več ne pokaže v javnosti, niti v restavraciji, niti v gledališču, niti pri dirkah? Celo v družbo zahaja redko, uredi pa stvar tako, da je vedno tudi ob enem povabljen Vaugrenier. Njeno življenje je mučno: on je ljubosumen, sprašuje jo o preteklosti, jezi jo in se zato oprošča, roti jo in prosi. Ona trpi... a priznava, da še nikoli ni bila tako srečna in da stvar tako ne more dolgo trajati.

A. SINKOVEC MAJL K. SOSS

SRAJCE · KRAVATE · KLOBUKI
MODNE POTREBŠČINE

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debele tiskane pa Din 1.—.

Drva - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 56

Prodaj

55.000 jugoslovanskih sortiranih znamk izdaj 1919 do 1925 in več inozemskih znamk boljše kvalitete. — Ponudbe na upravo lista pod »Ugodna prilika«.

1000 Din

posojila išče državna upokojenka proti visokim obrestim in garanciji. — Ponudbe na upravo lista pod »Posojilo«.

Na prodaj

sta veliki makalasti palmi A Din 300.—. Naslov pove uprava lista.

Kontoristinja

samostojna moč, velika knjigovodstva, korespondence, stenopisja in strojepisja, išče službo. Ponudbe prosi na upravo lista pod značko »Več letna praksa«.

Iščem

za 1. julij stanovanje, obstoječe iz kuhinje ter 1 do 2 sob. Plačam dobro. Naslov v upravi lista.

Širite in čitajte
»NARODNI
DNEVNIK«

Najboljša v materijalu in konstrukciji so:

Josip Petelinca
kolesa in šivalni stroji

znamke

Gritzner, Adler in Phönix.

Najlepše opreme, pesamezni deli, pneumatika, igle za vse sisteme — samo v

Najnižje cene. — Tudi **LJUBLJANI** blizu Prešernovega na mesečna odplačila. spomenika ob vodi.

St. 13.306/ref. IX.

Razpis

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje

oddajo steklarskih, slikarskih in pleskarskih del

pri zgradbi mestne 80 - stanovanjske hiše na Ahaclevi cesti v Ljubljani.

Vse tozadavne podatke daje mestni gradbeni urad, Šolski drevored št. 2/II., med uradnimi urami od 21. maja 1927 dalje.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 16. maja 1927.

Dr. Zarnik, l. r.

Carinsko posredniški in špedicijski bureau

»GROM«

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41
Naslov brzojavkam: »GROM«. Telefon 2454.

Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulturnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. B. za ekspresno pošiljke.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi

najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. — Telefon števil. 2389.

Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.